

4. Жорник О. Формування пізнавальної активності учнів у процесі спільної ігрової діяльності. *Рідна школа*. 2000. № 3. С. 31-33.
5. Ігри та ігрові технології на уроках трудового навчання: [навчально-методичний посібник]. Л.О. Савченко, Н.В. Волкова, Ю.С. Кулінка. Київ, КНТ, 2014. 371 с.
6. Ковшар О.В. Упровадження ігрових технологій у практику сучасної школи як засобу підвищення пізнавальної активності учнів. Педагогіка вищої та середньої школи: [збірник наукових праць] гол. Ред. В.К. Буряк. Кривий Ріг: КДПУ, 2006. Вип. 15. С. 258-264.
7. Мачинська Н. І. Впровадження ігрових технологій навчання у практику підготовки майбутніх магістрів. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Педагогіка. 2011. Т. 158. Вип. 146. С. 18-22.
8. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. Київ, 2007. 656 с.
9. Підласий І. П. Педагогічні інновації / І. П. Підласий, А. І. Підласий. *Рідна школа*. 1998. № 12. С. 3-17.
10. Педагогічний словник / ред. кол.: М. Д. Ярмаченко, І. А. Зязюн, В. М. Мадзігон, Н. Г. Ничкало та ін.; за ред. М. Д. Ярмаченко. Київ: Пед. думка, 2001. 516 с.
11. Саюк В. Історико-педагогічний аналіз використання гри у навчальному процесі. *Рідна школа*. 2005. № 7. С. 50-52.
12. Щербань П. М. Становлення ігрових технологій як інноваційної форми навчання. *Педагогічні науки*. 2014. Вип. 60. С. 102–108.

Повшик Богдана Василівна,
*студентка I курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
*к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

**ВИКОРИСТАННЯ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ
НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НУШ**

Перебудова системи освіти України передбачає подальше удосконалення навчального процесу в загальноосвітній, в тому числі в початковій школі ставить питання про удосконалення в першу чергу організаційних форм і

методів навчання на уроках Я досліджую світ (далі – ЯДС) [3]. У свою чергу методам навчання, від яких залежить немалий успіх роботи учителя і школи в цілому, присвячений не один десяток фундаментальних досліджень як в теорії педагогіки.

Актуальність проблеми полягає в тому, що поряд з вимогами дати школяреві глибокі та міцні знання, перед сучасною школою стоїть завдання розвинути творчі здібності кожного учня, сформувати у нього такі вміння та навички, за допомогою яких він зможе самостійно додати нові знання. У зв'язку з цим у педагогічній практиці стало широко застосовуватися проблемне навчання. Засноване на конструюванні творчих навчальних завдань, що стимулюють пізнавальний процес і підвищують загальну активність учнів.

Проблемне навчання може сприяти розвитку та формуванню ключових компетенцій учнів. Адже для проблемних методів характерним є те, що знання, вміння та навички не подаються учням у готовому вигляді. Досліджуваний матеріал не дається молодшим школярам у готовому вигляді, а задається як предмет пошуку. Тим самим відбувається стимулювання педагогом пошукової діяльності учнів.

Технологія проблемного навчання не є новою. Історія появи цього методу навчання у педагогічній науці починається з основ методу проблемного навчання, які розробив американський педагог та психолог Джон Дьюї. Основним його внеском у теорію навчання стала розроблена ним концепція «повного акту мислення». На його думку, мислення є вирішенням проблем. І побудоване навчання має бути проблемним. Вчитель на уроці повинен стежити за інтересами учнів та підкидати їм різні вирішення проблем. А учні мають бути впевнені, що вони відкривають нові знання за допомогою вирішення цих проблем.

Проблема формування пізнавальної активності виникла давно і до сьогодні є однією з найактуальніших. Аналіз останніх досліджень і публікацій учених показав, що основним проблемам освітньої інноватики в сучасній теорії і практиці присвячено низку праць науковців, зокрема роботи А. Коломієць, Н. Лазаренко, О. Пометун, Л. Ребухи та ін.

Рівень пізнавальної активності школяра на уроках «Я досліджую світ» багато в чому визначає ефективність подальшого навчання. Саме слово «активність» у словнику дає загальноживане визначення «активного» як діяльного, енергійного, що розвивається. Безпосередньо у літературі та побутової мови поняття «активності» часто вживається як синонім поняття «діяльність».

Пізнавальна активність характеризує всю життєдіяльність того, хто навчається, від неї залежить його благополуччя, успіх, статус. Вона може стати стійким особистісним освітою та якістю індивіда.

Метод проблемного навчання має різні тлумачення. В одному випадку проблемне навчання розглядається як система прийомів, методів, правил викладання та навчання з урахуванням логіки розвитку розумових операцій та закономірностей навчальної та пошукової діяльності учнів .

В іншому, проблемне навчання трактується як тип розвиваючого навчання, зміст якого представлено системою проблемних завдань різного рівня складності, в процесі вирішення яких учні опановують нові знання та способи дії, в результаті чого відбувається формування творчих здібностей: уяви, інтелектуальних емоцій, пізнавальної мотивації та продуктивного мислення.

Педагог Т. Гарачук у проблемному навчанні бачить те, що учень повинен брати участь у вирішенні пізнавальних практичних проблем, що відповідають освітнім та виховним цілям школи під керівництвом вчителя [2].

Можна дійти висновку, що суть цього методу полягає у організації навчальних занять, які передбачають створення проблемних ситуацій під керівництвом педагога і активну самостійну діяльність учнів з їхньої рішення. Внаслідок чого відбувається творче оволодіння навчальними навичками, вміннями та знаннями та розвиток розумових здібностей.

Проблемне навчання здійснюється через систему взаємозалежних етапів, які проходить кожен, хто навчається. До них належить:

1. Створення проблемної ситуації;
2. Постановка навчальної проблеми;
3. Висування гіпотез;
4. Доказ гіпотез;
5. Перевірка правильності вирішення навчальної проблеми та виконаних дій [1].

Урок, побудований з урахуванням проблемного методу навчання, має певну структуру. До структурних елементів уроку з використанням проблемних методів навчання належить:

- актуалізація знань учнів;
- засвоєння нових знань та способів дій;
- формування умінь та навичок [6].

Проблемні методи ефективно застосовуються на всіх уроках, у тому числі на уроках «Я досліджую світ». Зміст курсу «Я досліджую світ» відрізняється конкретністю матеріалу, що вивчається. Тому при створенні проблемних ситуацій на уроках з даного предмета необхідно спиратися на зображення процесів, що вивчаються, краєзнавчий матеріал, життєвий досвід. Оскільки основу пізнавальної діяльності учнів лежить чуттєве сприйняття досліджуваного. Головним помічником для вчителя у реалізації методу проблемного навчання був і залишається сам підручник. Тому застосування технології проблемного навчання не втрачає своєї актуальності у освітньому процесі. Підручник «Я досліджую світ» включає безліч завдань і питань, на основі яких можна створити проблемну ситуацію на уроці. Застосування проблемних методів навчання під час уроків є актуальною темою у здійсненні освітнього процесу, оскільки проблемні методи дозволяють розвинути в учнів все необхідні молодшого школяра навчальні і позанавчальні знання, вміння і навички.

Таким чином, можна зробити висновок: використання проблемних ситуацій – це така організація навчальних занять, яка передбачає створення під

керівництвом вчителя проблемної ситуації та активної самостійної діяльності учнів з їх вирішення, внаслідок чого відбувається оволодіння знаннями, вміннями та навичками, розвиток творчого мислення, створення принципово нових ідей молодшими школярами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу : навчально-методичний посібник / Т. В. Воронцова та ін. Київ : Алатон, 2019. 128 с.

2. Гарачук Т. В. Наукові підходи до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 28. С. 139–145. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/28/27.pdf> .

3. Концепція Нової української школи. 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> .

4. Методичні рекомендації щодо календарно-тематичного і поурочного планування, зокрема для інтегрованого курсу «Я досліджую світ». URL: <https://is.gd/bLJosj> .

5. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za red. N. M. Bibik. Київ : Плеяди, 2017. С. 72–73.

6. Тимофеева І., Гнатюк О. Теоретичні засади дослідження та реалізація STEM-освіти в початковій школі. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. № 31. С. 176–18. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v31/45.pdf> .

*Придюк Марія Анатоліївна,
студентка I курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПРЕДМЕТНОЇ ПРОЄКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ